

KUJAWSKO-POMORSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w Minikowie

*Wybrane formy przedsiębiorczości
na obszarach wiejskich
– KGW i RĘKODZIELNICTWO*

Zarzeczewo 2021

Anna Dykczyńska

*Wybrane formy przedsiębiorczości
na obszarach wiejskich
– KGW i RĘKODZIELNICTWO*

Zarzewo 2021

Wybrane formy przedsiębiorczości na obszarach wiejskich – KGW i rękodzielnictwo

Tekst: Anna Dykczyńska

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie

Oddział w Zarzeczewie

Zatwierdził: Ryszard Zarudzki, zastępca dyrektora KPODR w Minikowie

Zdjęcia: Anna Dykczyńska, Waldemar Lisiecki (na str. 30, 37, 39, 40)

Skład: Monika Lubińska

Wydawca:

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie

89-122 Minikowo, tel. 52 386 72 14

e-mail: sekretariat@kpodr.pl

www.kpodr.pl

Druk:

TOP DRUK Sp. z o.o., sp.k.

18-400 Łomża, ul. Nowogrodzka 151A

www.topdruk24.pl

ISBN: 978-83-65181-76-3

Nakład: 500 egz.

SPIS TREŚCI

	Wstęp	7
I.	Działalność Kół Gospodyń Wiejskich	8
	1. Idea KGW	8
	2. Zasady zakładania i funkcjonowania KGW	11
	3. Uproszczona ewidencja przychodów i kosztów dla KGW	25
II.	Rękodzielnictwo – legalna sprzedaż wyrobów	29
	1. Za pośrednictwem KGW	30
	2. Twórcy ludowi	31
	3. Sprzedaż nierejestrowana (nieewidencjonowana)	36
	4. Działalność gospodarcza	38

WSTĘP

Wieś to wspaniałe miejsce do życia, powie nam to każdy rolnik. Na wieś przeprowadza się coraz więcej mieszkańców miast. Rozrastają się one, wchłaniając pobliskie wioski. Charakter wsi się zmienia, znajdziemy tu coraz więcej innowacyjnych rozwiązań, funkcjonują tu Lokalne Grupy Działania (LGD), stowarzyszenia, grupy producentów. Internet jest już niemal pod każdą strzechą, to znak naszych czasów. Mimo to wieś jest i będzie ostoją dziedzictwa kulturowego, ostoją tradycji, obrzędów, smaków, sztuki ludowej i rękodzieła. To przede wszystkim na wsi warto szukać śladów naszej tożsamości kulturowej. Tak było zawsze. Okazuje się, iż folklor i tradycja może być również podstawą różnych form przedsiębiorczości. Ewenementem wiejskim są koła gospodyń, które przetrwały różne zawirowania historyczne. W ostatnich czasach przeżywają wręcz swój renesans. Pojawiły się bowiem nowe możliwości ich funkcjonowania i finansowania. Również twórczość ludowa i rękodzielnictwo może stanowić dodatkowe źródło dochodu w gospodarstwach rolnych. Przyjrzyjmy się więc bliżej tym wybranym formom przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

1. Działalność Kół Gospodyń Wiejskich

1. Idea KGW

Jak mówią historycy, Kółka Rolnicze, których część stanowią Koła Gospodyń Wiejskich (KGW), powstały z potrzeby samoobrony chłopstwa przed narodowym i ekonomicznym unicestwieniem w zaborach: pruskim, rosyjskim i austriackim. Posiadają one więc już ponad 150-letnią tradycję. Ich głównym zadaniem było rozwiązywanie codziennych problemów, z jakimi borykały się gospodarstwa rolne. Kółka Ziemianek i Koła Gospodyń Wiejskich organizowały pogadanki i kursy, takie jak kursy szycia, haftu, gotowania, pieczenia. Upowszechniały wśród gospodyń wiejskich wiedzę na temat zdrowia, higieny czy wychowania dzieci. Uczyły umiejętnego wykorzystywania dostępnych w gospodarstwie produktów, przyrządzania z nich potraw oraz przetworów. Propagowano uprawę warzyw i chów zwierząt, wdrażano nowe ich odmiany i rasy. Koła gospodyń wiejskich kultywowały tradycje kulinarne, była to także ostoja folkloru i dziedzictwa kulturowego. Organizowano różnego rodzaju spotkania ludowe, zabawy, biesiady połączone z tradycyjnymi dla danego regionu obrzędami. Wiele z tych działań jest realizowanych również obecnie. Koła Gospodyń Wiejskich przetrwały i mają się dobrze, oparły się nawet trudnościom okresu lat 90-tych i wprowadzeniu gospodarki wolnorynkowej. Głęboko zakorzeniona tożsamość regionalna nie pozwoliła im zaginać, a dziś przeżywają swój rozkwit. KGW to specyficzna forma przedsiębiorczości, która może być prowadzona na obszarach wiejskich. Na bazie tych organizacji można zdziałać wiele dobrego dla lokalnej społeczności. Koła aktywnie współpracują z samorządami biorąc czynny udział w wielu wydarzeniach społeczno-kulturalnych, a tworzące się struktury Lokalnych Grup Działania bardzo często korzystały i korzystają ze struktur KGW proponując udział w swoich inicjatywach. Ośrodkom doradztwa rolniczego łatwiej dotrzeć z ofertą doradczą, szkoleniową czy też targową do środowisk wiejskich za pośrednictwem aktywnych Kół. Wśród członków KGW są głównie kobiety, ale nie brak

również panów. Kobiety wiejskie dostrzegają potrzebę zrzeszania się, pragną poprawić swoją sytuację, aby na obszarach wiejskich żyło się coraz lepiej, widzą też potrzebę korzystania ze środków unijnych, aby zmieniać wizerunek polskiej wsi.

Do niedawna KGW działały w oparciu o ustawę z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników, na mocy której były one częścią struktur Kółek Rolniczych i nie posiadały osobowości prawnej, chyba że zarejestrowały się jako stowarzyszenie. Koła takie nie otrzymują bezpośrednio dla siebie pomocy finansowej z budżetu państwa, nie posiadając osobowości prawnej nie mogłyby takiej dotacji rozliczyć. Niemniej jednak pozyskują niewielkie wsparcie ze strony swej rodzimej organizacji – Związków Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych oraz od lokalnych samorządów z racji ścisłej z nimi współpracy. Kolejnym mankamentem tej formy działania jest brak możliwości legalnej sprzedaży. Na jarmarkach, targach, imprezach plenerowych mogą to robić jedynie w ramach sprzedaży okazjonalnej, ale wtedy koło powinno wykazać, że jest to sprzedaż prowadzona okazjonalnie, co często, w zależności od interpretacji danego przypadku przez Urząd Skarbowy, może być problematyczne.

Koło Gospodyń Wiejskich Łowiczek na Powiatowej Prezentacji Stolów Wielkanocnych w Aleksandrowie Kujawskim

Kujawianki nagrodzone w konkursie na najbardziej tradycyjne stoisko podczas Miodowego Lata w Zarzeczewie 8 sierpnia 2021 roku

Nowe pole do działania dla kół dała Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich, która weszła w życie 29 listopada 2018 roku. Została ona znowelizowana – 22 lipca 2021 roku weszła w życie ustawa z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o kołach gospodyń wiejskich. Tym samym zostały określone formy i zasady dobrowolnego zrzeszania się w koła gospodyń wiejskich oraz tryb zakładania i organizacja wewnętrzna KGW. „W myśl ustawy KGW jest dobrowolną, niezależną od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, samorządną społeczną organizacją mieszkańców wsi, wspierającą rozwój przedsiębiorczości na wsi i aktywnie działającą na rzecz środowisk wiejskich” – zaznacza ustawodawca. Nowo powstające koło gospodyń wiejskich podlega obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR). Z chwilą dokonania wpisu do rejestru koło gospodyń wiejskich nabywa osobowość prawną (chyba, że jest to koło, które już posiada taką osobowość), zostaje w pełni samorządną organizacją mieszkańców wsi, niezależną m.in. od kółek rolniczych oraz od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego. Ma wówczas możliwość legalnego handlu i uzyskania przychodów z prowadzonej, zgodnie z Ustawą, sprzedaży wyrobów sztuki ludowej, w tym rękodzieła i rzemiosła ludowego i artystycznego, żywności regionalnej. Przychodem dla koła mogą być też nagrody pieniężne np. za udział w różnego rodzaju

konkursach oraz z tytułu występów artystycznych. Zarejestrowane koła mogą także ubiegać się o dotacje celowe z budżetu państwa przeznaczone na realizację zadań statutowych. Zarejestrowane koła mogą o nią wnioskować w terminach ogłoszonych przez Agencję. Prezes ARiMR ogłasza na stronie ARiMR informację o naborze wniosków o przyznanie pomocy finansowej wraz ze wskazaniem kwoty przeznaczonej na ten cel oraz terminem składania wniosków. Od 1 stycznia 2023 koła mają mieć możliwość składania wniosków o pomoc finansową drogą elektroniczną. Decyzję o przyznaniu pomocy finansowej wydaje kierownik Biura Powiatowego ARiMR. Na co można przeznaczyć pozyskane środki? Ustawa określa te cele dość ogólnie. Są to: prowadzenie działalności społeczno-wychowawczej i oświatowo-kulturalnej w środowiskach wiejskich, prowadzenie działalności na rzecz wszechstronnego rozwoju obszarów wiejskich, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości kobiet, inicjacja i prowadzenie działania na rzecz poprawy warunków życia i pracy kobiet na wsi, upowszechnianie i rozwijanie form współdziałania, gospodarowania i racjonalnych metod prowadzenia gospodarstw domowych, reprezentowanie interesów środowiska kobiet wiejskich wobec organów administracji publicznej, rozwijanie kultury ludowej, w tym w szczególności kultury lokalnej i regionalnej.

2. Zasady zakładania i funkcjonowania KGW

W myśl powyższej Ustawy o KGW na terenie jednej wsi, sołectwa położonego w granicach administracyjnych miasta lub miasta do 5 000 mieszkańców, może mieć siedzibę jedno koło gospodyń wiejskich. Terenem działalności koła gospodyń wiejskich może być:

- jedna bądź więcej wsi,
- sołectwo (lub sołectwa) położone w granicach administracyjnych miast,
- miasto (lub miasta) do 5 000 mieszkańców.

Koło gospodyń wiejskich, które zostało wpisane do rejestru, utrzymuje swój status, może kontynuować działalność także po zmianach w podziale terytorialnym kraju lub zmianie liczby mieszkańców. Koła mogą wykonywać zadania także poza terenem swojej działalności, w tym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza jej granicami. Nazwa koła gospodyń wiejskich odróżnia tworzone koło od innych kół, w szczególności przez odniesienie do terenu działalności koła.

Członkiem koła gospodyń wiejskich może być każda osoba, która ukończyła lat 18. Jednocześnie można być członkiem tylko jednego koła gospodyń wiejskich. Za zgodą przedstawicieli ustawowych w działalności koła mogą brać także udział osoby, które ukończyły lat 13. Osoby te mogą również tworzyć młodzieżowe i dziecięce organizacje wspomagające realizację celów koła. Z inicjatywą

założenia koła gospodyń wiejskich może wystąpić co najmniej 10 osób, które ukończyły 18 lat i których miejscem zamieszkania jest wieś będąca terenem działalności koła, sołectwo położone w granicach administracyjnych miasta albo miasta do 5 000 mieszkańców. Jeżeli w trakcie działalności koła, z różnych przyczyn losowych, takich jak rezygnacja z członkostwa, śmierć członków, ich liczba spadnie poniżej wymaganego minimum 10 osób, ale pozostali nadal chcą działać w ramach organizacji, koło ma możliwość uzupełnienia listy członków w terminie 90 dni.

Ważną rzeczą jest statut, który koło uchwała i na jego podstawie działa. Treść wzorcowego statutu określa załącznik do ustawy o KGW. W każdym czasie koło gospodyń wiejskich działające na podstawie wzorcowego statutu może przyjąć własny statut, zgodny z poniższymi wymogami. Statut powinien określać:

1. nazwę i siedzibę koła;
2. podmiotowy i terytorialny zakres działania koła;
3. cele i zadania koła oraz środki ich realizacji;
4. zakres i przedmiot działalności zarobkowej prowadzonej przez koło;
5. sposób nabywania i utraty członkostwa oraz przyczyny utraty członkostwa w kole;
6. prawa i obowiązki członków koła;
7. sposób ustanawiania i regulowania składek członkowskich;
8. organy koła, ich kompetencje, okres kadencji oraz tryb ich wyboru i odwoływania przed upływem kadencji;
9. warunki podejmowania i ważności uchwał organów koła;
10. sposób reprezentowania koła na zewnątrz w szczególności sposób zaciągania zobowiązań majątkowych;
11. majątek koła oraz sposób dysponowania tym majątkiem;
12. zasady tworzenia i wykorzystania kapitałów (funduszy) własnych;
13. tryb zmiany statutu koła;
14. tryb likwidacji koła.

Członkinie Kół w towarzystwie wiceministra rolnictwa i rozwoju wsi – Tuchola 2020

Przedstawicielki KGW z Borów Tucholskich

WZORCOWY STATUT KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH

§ 1

Koło Gospodyń Wiejskich w [nazwa miejscowości] (dalej także: „Koło”) jest dobrowolną, niezależną od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, samorządną, społeczną organizacją mieszkańców wsi, wspierającą rozwój przedsiębiorczości na wsi i aktywnie działającą na rzecz środowisk wiejskich.

§ 2

1. Siedzibą Koła jest [nazwa miejscowości].
2. Koło może prowadzić działalność także poza swoją siedzibą, w tym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza jej granicami.
3. Koło może zrzeszać się z innymi kołami gospodyń wiejskich i tworzyć związki kół gospodyń wiejskich.
4. Koło może posługiwać się nazwą [„nazwa Koła”].

§ 3

Celem Koła jest:

- 1) prowadzenie działalności społeczno-wychowawczej i oświatowo-kulturalnej w środowiskach wiejskich;
- 2) prowadzenie działalności na rzecz wszechstronnego rozwoju obszarów wiejskich;
- 3) wspieranie rozwoju przedsiębiorczości kobiet;
- 4) inicjowanie i prowadzenie działań na rzecz poprawy warunków życia i pracy kobiet na wsi;
- 5) upowszechnianie i rozwój form współdziałania, gospodarowania i racjonalnych metod prowadzenia gospodarstw domowych;
- 6) reprezentowanie interesów środowiska kobiet wiejskich wobec organów administracji publicznej;
- 7) rozwój kultury ludowej, w tym w szczególności kultury lokalnej i regionalnej;
- 8) wykonywanie innych zadań związanych ze wspieraniem rozwoju przedsiębiorczości na wsi i podejmowaniem działań na rzecz środowisk wiejskich.

§ 4

1. Koło realizuje swoje cele ze środków pochodzących ze składek członkowskich, dotacji z budżetu państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, darowizn, spadków, zapisów, dochodów z własnej działalności, dochodów z majątku koła oraz z ofiarności publicznej.

2. Koło może prowadzić działalność zarobkową i uzyskiwać przychody z tytułu:
 - 1) sprzedaży wyrobów sztuki ludowej, w tym rękodzieła i rzemiosła ludowego i artystycznego, lub żywności regionalnej;
 - 2) sprzedaży, najmu lub dzierżawy składników majątkowych;
 - 3) tytułu odsetek od środków pieniężnych na rachunkach bankowych lub rachunkach w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, prowadzonych w związku z wykonywaną działalnością, w tym także odsetek od lokat terminowych oraz innych form oszczędzania, przechowywania lub inwestowania tworzonych na tych rachunkach.

§ 5

1. Członkami Koła mogą być osoby, których miejscem zamieszkania jest [nazwa miejscowości], które ukończyły 18 lat, jeśli zadeklarują czynny udział w realizacji celów Koła.
2. Za zgodą rodziców lub opiekunów ustawowych w działalności koła mogą brać także osoby, które ukończyły lat 13. Osoby te mogą również tworzyć młodzieżowe i dziecięce organizacje wspomagające realizację celów Koła.
3. Przyjęcie w poczet członków Koła następuje po złożeniu deklaracji członkowskiej oraz podjęciu uchwały Zarządu Koła.
4. Członkostwo w Kole ustaje wskutek:
 - 1) śmierci członka;
 - 2) wystąpienia z Koła;
 - 3) wykluczenia członka Koła.
5. Każdy członek Koła ma prawo do:
 - 1) udziału w pracach Koła;
 - 2) czynnego i biernego udziału w wyborach do organów Koła;
 - 3) uczestnictwa w obradach kolejalnych organów Koła, w skład których wchodzi dany członek.
6. Każdy członek Koła ma obowiązek:
 - 1) udziału w pracach Koła;
 - 2) uiszczania składek członkowskich, w wysokości i terminach określonych uchwałą Zebrania Członków;
 - 3) przestrzegania niniejszego statutu oraz uchwał organów Koła;
 - 4) dbania o mienie Koła.

§ 6

Zebranie Członków Koła może ustanowić obowiązek ponoszenia przez członków Koła składki członkowskiej. Uchwała powinna określać wysokość składki oraz termin jej uiszczania.

§ 7

1. Organami Koła są:
 - 1) Zebranie Członków;
 - 2) Zarząd Koła.
2. Zebranie Członków Koła może powołać Komisję Rewizyjną.
3. Uchwały kolegialnych organów Koła odbywają się w głosowaniu jawnym i zapadają zwykłą większością głosów. Na wniosek każdego członka organu zarządza się głosowanie tajne.

§ 8

1. Zebranie Członków Koła jest najwyższym organem Koła.
 2. W skład Zebrania Członków Koła wchodzi wszyscy członkowie Koła, których nie zawieszono w prawach członka.
 3. Do właściwości Zebrania Członków Koła należą:
 - 1) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Zarządu Koła;
 - 2) wysłuchanie sprawozdania Komisji Rewizyjnej, jeżeli została powołana;
 - 3) udzielanie absolutorium Zarządowi Koła;
 - 4) uchwalanie kierunków działalności, programu działania i budżetu Koła;
 - 5) wybór Zarządu Koła i Komisji Rewizyjnej;
 - 6) uchwalenie statutu Koła lub jego zmiany;
 - 7) ustalanie wysokości i terminów uiszczania składki członkowskiej;
 - 8) podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych przekraczających zakres zwykłego zarządu, w szczególności nabycia i zbycia nieruchomości lub innej wyodrębnionej jednostki organizacyjnej oraz ich obciążenia;
 - 9) rozpatrywanie odwołań od decyzji Zarządu Koła oraz innych spraw i wniosków zgłoszonych przez członków Koła;
 - 10) podjęcie uchwały o zgodzie na zrzeszenie się w związek kół gospodyń wiejskich oraz w innych organizacjach społecznych lub gospodarczych;
 - 11) podjęcie uchwały o wystąpieniu ze związku kół gospodyń wiejskich lub z innych organizacji społecznych lub gospodarczych;
 - 12) podejmowanie uchwał w sprawie sposobu pokrycia strat netto z prowadzonej przez koło działalności, w tym działalności zarobkowej;
 - 13) oznaczanie maksymalnej wysokości jednorazowego zobowiązania oraz najwyższej sumy zobowiązań, jaką Koło może zaciągnąć;
 - 14) podejmowanie uchwał w sprawie połączenia się, podziału oraz likwidacji Koła;
 - 15) bieżący nadzór i kontrola działalności Koła.
 4. Uchwały w sprawach:
 - 1) nabycia, zbycia lub obciążenia nieruchomości Koła,
 - 2) rozwiązywania Koła – podejmowane są większością $\frac{2}{3}$ głosów.
-

KGW Wołuszewo na dożynkach powiatowych w Odolionie – pierwsza z lewej – Maria Świeczkowska, Gminna Przewodnicząca KGW Aleksandrów Kujawski

Reprezentanci powiatu aleksandrowskiego na wystawie stołów wigilijnych w Warszawie

Pokaz kulinarny – Zbrachlin 2012

§ 9

1. Zarząd Koła zwołuje Zwyczajne Zebranie Członków Koła co najmniej raz w roku, nie później niż na dzień 30 czerwca każdego roku kalendarzowego.
2. Zarząd Koła zwołuje Nadzwyczajne Zebranie Członków Koła:
 - 1) z własnej inicjatywy;
 - 2) na wniosek co najmniej trzech Członków Koła;
 - 3) na wniosek Komisji Rewizyjnej.
3. O zebraniu Zarząd Koła zawiadamia członków Koła najpóźniej na 14 dni przed terminem zebrania, przysyłając im proponowany porządek obrad. Jeżeli zebranie zwołane jest na wniosek, termin powinien zostać wyznaczony na dzień przypadający najpóźniej w ciągu trzech tygodni od daty wypłynięcia wniosku.
4. Dla ważności uchwał Zebrania konieczny jest udział co najmniej $\frac{1}{2}$ członków Koła.
5. W razie nieodbycia się Zebrania w pierwszym terminie z powodu braku wymaganej liczby członków, Zarząd zwołuje ponowne Zebranie według tego samego porządku obrad. Zebranie zwołane w drugim terminie podejmuje uchwały bez względu na liczbę obecnych członków, z wyjątkiem uchwał w sprawach zmian w statucie oraz określonych w § 8 ust. 4.

Koło Gospodyń Wiejskich Polne Kwiaty z Kościelnej Wsi podczas wydarzenia Gęsinia na św. Marcina

§ 10

1. W skład Zarządu Koła wchodzi trzy osoby wybierane przez Zebranie Członków na 3-letnią kadencję.
2. W każdym czasie przed upływem kadencji członek Zarządu Koła może zostać odwołany ze składu Zarządu Koła przez Zebranie Członków.

§ 11

Do zadań Zarządu Koła należy:

- 1) reprezentacja Koła na zewnątrz;
- 2) realizowanie celów i zadań Koła;
- 3) zwoływanie Zebrania Członków Koła;
- 4) składanie corocznych sprawozdań merytorycznych i finansowych Zebraniu Członków Koła;
- 5) przyjmowanie w poczet członków Koła;
- 6) dbanie o terminowość wpłat składek członkowskich;
- 7) prowadzenie listy członków Koła;
- 8) zawieszanie w prawach członka Koła;
- 9) wykluczanie z Koła;

KGW Kaniewo na Festynie Barwy Lata – Dary Jesieni w Przysieku

- 10) zaciąganie w imieniu Koła bez zgody Zebrania Członków Koła zobowiązań do wysokości 10 000 zł lub innej wysokości określonej przez Zebranie Członków Koła;
- 11) zaciąganie w imieniu Koła za zgodą Zebrania Członków Koła innych zobowiązań;
- 12) dysponowanie majątkiem Koła.

§ 12

1. Uchwały Zarządu Koła są ostateczne, o ile nie przysługuje od nich odwołanie do Zebrania Członków Koła.
2. Odwołanie od uchwały Zarządu Koła zainteresowany członek Koła może wnieść najpóźniej na najbliższym Zebraniu Członków Koła. Do czasu rozpatrzenia odwołania uchwała Zarządu Koła nie wywiera skutków. Uchwała Zebrania Członków Koła jest ostateczna.

§ 13

1. Członek Koła może zostać zawieszony w prawach członka, jeżeli:
 - 1) zalega z płatnością składek członkowskich za co najmniej dwa pełne okresy;
 - 2) nie przestrzega postanowień statutu lub uchwał organów Koła;
 - 3) nie bierze udziału w pracach Koła.

Warsztaty rękodzielnicze – Bądkowo

2. Członek Koła może zostać wykluczony, jeżeli pomimo zawieszenia go w prawach członka i wezwania przez Zarząd Koła do realizacji obowiązków, w dalszym ciągu ich nie wykonuje – w terminie miesiąca od dnia wezwania.

§ 14

Koło reprezentuje na zewnątrz co najmniej dwóch członków Zarządu działających łącznie.

§ 15

1. Zysk netto z działalności zarobkowej Koła może zostać przeznaczony:
 - 1) na cele statutowe Koła;
 - 2) na tworzenie kapitałów własnych Koła.
2. Strata netto może zostać pokryta z kapitałów własnych Koła.

§ 16

1. Koło może zostać zlikwidowane uchwałą Zebrania Członków Koła.
2. W razie podjęcia uchwały o likwidacji Koła, Zebranie Członków Koła wyznacza likwidatora Koła lub powierza tę funkcję jednemu z członków Zarządu Koła.
3. Majątek pozostały po likwidacji Koła staje się własnością Członków Koła w dniu likwidacji.

Wycieczka krajoznawcza członkiń KGW z gminy Bądkowo

W przypadku nowo powstających kół, w ich imieniu działa komitet założycielski do czasu rejestracji koła gospodyń wiejskich, a następnie, do czasu wyboru zgodnie ze statutem jego organów. W kołach już istniejących, ale nie zarejestrowanych, funkcjonuje zarząd. Wniosek o wpis koła gospodyń wiejskich do rejestru składa do kierownika właściwego miejscowo Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa komitet założycielski lub zarząd koła. Do wniosku należy dołączyć:

- statut koła lub oświadczenie o przyjęciu przez koło wzorcowego statutu,
- uchwałę o wyborze zarządu koła, a w przypadku, gdy zarząd nie został wybrany, uchwałę założycieli koła o wyborze komitetu założycielskiego,
- uchwałę założycieli o przyjęciu statutu.

Koło, które nie wybrało zarządu, ma na to 3 miesiące od dnia rejestracji. W przypadku niewywiązania się z tego terminu – koło przechodzi w stan likwidacji.

KGW Koneck na Dożynkach Wojewódzkich – Ciechocinek 2019

Kierownik Biura Powiatowego ARiMR dokonuje, w drodze decyzji, wpisu koła gospodyń wiejskich do rejestru po stwierdzeniu, że statut koła jest zgodny z przepisami prawa, założyciele koła spełniają wymagania określone w ustawie o KGW oraz w rejestrze nie dokonano wpisu koła z siedzibą w tej samej wsi. Działające na podstawie ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników (Dz.U. 1982 nr 32, poz. 217, z późn. zm.) oraz na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. 2020 poz. 2261) koła gospodyń wiejskich mogą dostosować statuty do wymagań ustalonych w ustawie i wystąpić z wnioskiem o dokonanie wpisu koła gospodyń wiejskich do rejestru zgodnie z przepisami ustawy o KGW. Kierownik Biura Powiatowego ARiMR, po dokonaniu wpisu, wydaje zaświadczenie o wpisaniu koła do rejestru.

Wpis do rejestru koła gospodyń wiejskich, które posiada już osobowość prawną, nie będzie skutkowało uzyskaniem odrębnej osobowości prawnej.

Koła gospodyń wiejskich w zakresie realizacji zadań mogą współpracować i współdziałać ze sobą oraz na zasadzie dobrowolności zrzeszać się i tworzyć związki kół gospodyń wiejskich. Związek kół gospodyń wiejskich może być utworzony z inicjatywy co najmniej dwóch kół gospodyń wiejskich, które zadeklarują członkostwo w związku w drodze uchwały podjętej przez zebrania członków

Korowód z wieńcami na dożynkach w Bądkowie – pod czujnym okiem gminnej przewodniczącej Amny Czajkowskiej (z prawej)

tych kół. Taki związek kół również podlega obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Nabywa on także odrębną osobowość prawną.

Zakładając koło należy pamiętać również o obowiązkach wynikających z tego faktu:

- 1) Wszelkie zmiany danych wskazanych we wniosku o wpis koła gospodyń wiejskich do rejestru lub o wpis związku kół do rejestru należy zgłaszać do Agencji w terminie 30 dni. Dotyczy to również zmian statutu koła oraz listy jego członków.
- 2) Obowiązki wynikające z posiadania osobowości prawnej:
 - rejestracja w urzędzie skarbowym, nadanie nr NIP,
 - prowadzenie comiesięcznej księgowości podatkowej – dopuszcza się prowadzenie uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów dla KGW (UEPiK dla KGW),
 - coroczne wypełnianie i wysyłanie deklaracji CIT-8 wraz z załącznikami.

3. Uproszczona ewidencja przychodów i kosztów dla KGW

Możliwość stosowania uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów (UEPiK dla KGW) zawarta jest w ustawie o kołach gospodyń wiejskich (ustawie o KGW). Wzór i zasady prowadzenia są zawarte w ROZPORZĄDZENIU MINISTRA FINANSÓW z dnia 7 stycznia 2019 r. w sprawie prowadzenia uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów przez koła gospodyń wiejskich (Dz.U. 2019 poz. 70). Informacja o uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów zawarta jest w artykule 24 ustawy o KGW. Artykuł ten wskazuje kiedy KGW ma prawo stosować UEPiK:

- 1) osiągają przychody wyłącznie z:
 - a) działalności statutowej z tytułu składek członkowskich, darowizn, zapisów, dotacji, pomocy finansowej, nagród,
 - b) sprzedaży wyrobów sztuki ludowej, w tym rękodzieła i rzemiosła ludowego i artystycznego, żywności regionalnej oraz biletów wstępu na występy artystyczne koła,
 - c) tytułu sprzedaży, najmu lub dzierżawy składników majątkowych,

Dożynki Wojewódzkie w Tucholi 2020

- d) tytułu odsetek od środków pieniężnych na rachunkach bankowych lub rachunkach w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, prowadzonych w związku z wykonywaną działalnością, w tym także odsetek od lokat terminowych oraz innych form oszczędzania, przechowywania lub inwestowania tworzonych na tych rachunkach;
- 2) nie posiadają statusu organizacji pożytku publicznego;
- 3) w roku poprzedzającym rok podatkowy osiągnęły przychody wyłącznie z tytułów, o których mowa w pkt 1, w wysokości nieprzekraczającej 100 000 zł.

Powyższego przepisu (w zakresie wielkości przychodów) nie stosuje się w roku, w którym koło rozpoczęło działalność. Przychody mogą być osiągane wyłącznie ze wskazanych źródeł. Na przykład: składek, darowizn, zapisów, dotacji, wynajmu lub sprzedaży własnego majątku (czyli np. jeżeli świetlica należy do gminy nie można jej wynajmować), z odsetek bankowych, z nagród, (np. za udział w konkursach), przychody z tytułu sprzedaży biletów wstępu na występy artystyczne koła oraz ze sprzedaży rękodziela i żywności regionalnej. Jeśli chodzi o żywność regionalną to należy zauważyć, że nie ma ustawowej definicji co oznacza „żywność regionalna”. Należy więc przyjąć, że sprzedaż takich artykułów, jak chociażby „coca-cola”, popcorn, kawa, herbata powoduje wykluczenie z możliwości prowadzenia UEPIK. Kiedy prowadzimy UEPIK nie wolno nam też pobierać odpłatności od uczestników za np. wstęp na warsztaty albo inne imprezy/festyny, ponieważ taka możliwość nie została przewidziana w artykule 24 ustawy o KGW.

Koło prowadzące uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów jest zwolnione z obowiązku przygotowywania corocznego sprawozdania finansowego dla urzędu skarbowego. Nie zwalnia go to jednak z corocznego wypełniania i wysyłania deklaracji CIT-8 wraz z załącznikami. Jest to rozliczenie z urzędem skarbowym z podatku od osób prawnych. Rzetelne prowadzenie UEPIK dla KGW umożliwia prawidłowe wypełnienie tej deklaracji. CIT-8 to informacja o tym, jakie koło miało przychody i koszty w poprzednim roku podatkowym, a także czy będzie płaciło podatek dochodowy od osób prawnych. Zakres działalności większości kół sprawia, że zazwyczaj korzystają one ze zwolnienia z obowiązku płacenia podatku dochodowego od osób prawnych, jednak muszą to wykazać m.in. właśnie za pomocą formularza CIT-8. Koła prowadzące uproszczoną ewidencję, których rok obrotowy pokrywa się z rokiem kalendarzowym składają CIT-8 w urzędzie skarbowym do 31 marca roku następującego po roku podatkowym (tym, którego dotyczy rozliczenie). Jeżeli koło powstało w drugiej połowie roku kalendarzowego, ma prawo połączyć ten rok z następnym, pełnym rokiem.

Prowadzenie UEPIK dla KGW nie jest obligatoryjne. Koła, które chcą działać w szerszym wymiarze mogą z tych uproszczeń zrezygnować i prowadzić działalność na większą skalę, w tym działalność gospodarczą. W konsekwencji muszą prowadzić pełną księgowość. Bardzo ważną rzeczą jest fakt, że z punktu

widzenia przepisów skarbowych, jeśli koło nie podejmie w tej sprawie żadnej decyzji oznacza to, że prowadzi „zwyczajną” księgowość – wg. zasad z ustawy o rachunkowości. Jeśli koło spełnia warunki wskazane w art. 24 ustawy o KGW oraz podjęło decyzję o prowadzeniu uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów, **to musi poinformować o tym urząd skarbowy**. Zgodnie z art. 24 ust. 3 ustawy o KGW koło musi poinformować urząd o wyborze uproszczonej ewidencji w ciągu 30 dni od rozpoczęcia działalności lub w ciągu pierwszego miesiąca nowego roku podatkowego. W przypadku kół, których rok obrotowy zgadza się z rokiem kalendarzowym (a jest ich większość) termin zgłoszenia upływa z końcem stycznia. Obecnie, po nowelizacji przepisów, rejestrujące się koło składa oświadczenie o zamiarze prowadzenia UEPiK w Biurze Powiatowym ARiMR. Agencja przekazuje te dane do naczelnika urzędu skarbowego. Zawiadomienie to jest skuteczne także w latach następnych. Koło gospodyń z kolei, jeśli ma zamiar zrezygnować z prowadzenia uproszczonej ewidencji, zgłasza ten fakt do urzędu skarbowego w terminie 14 dni od końca ostatniego miesiąca roku podatkowego.

W uproszczonej ewidencji przychody wpisywane są w podziale na przychody określone w art. 24 ustawy o KGW. Koszty muszą być wpisywane ze wskazaniem, które są, a które nie są kosztami uzyskania przychodów. Po zakończeniu każdego miesiąca trzeba wypełniać zestawienie przepływów finansowych, w którym suma przychodów, kosztów i dochodów miesiąca musi zostać wpisana w podziale na zwolnienia podatkowe, które są stosowane w organizacji.

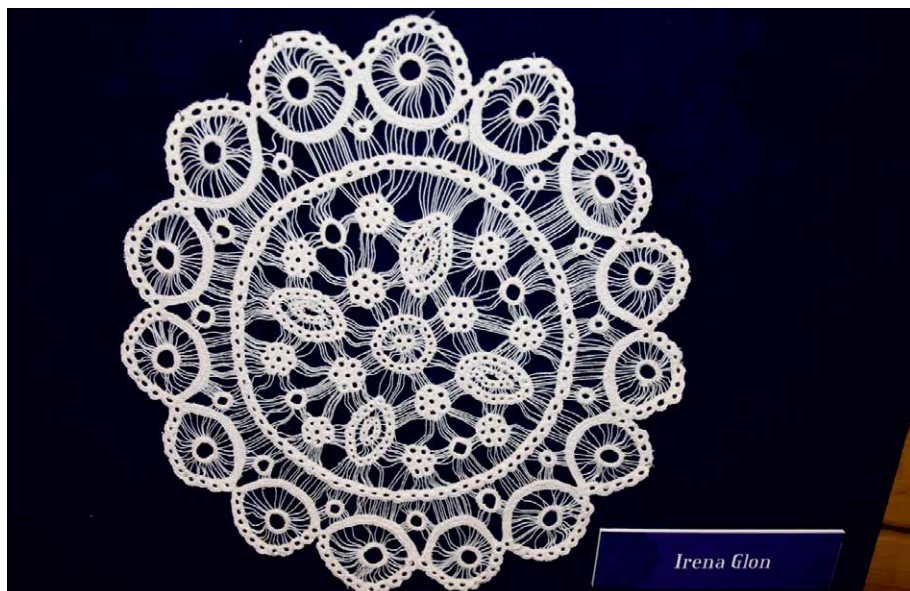
Wykazywane muszą tu być także wydatki finansowane z dochodów zwolnionych z podatku w poprzednich latach. Koło musi prowadzić ponadto ewidencję środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych (na przykład licencje, programy komputerowe itp.). W UEPIK nie ma ewidencji operacji pieniężnych np.: kasy, wyciągów bankowych, zaliczek, rozrachunków. Do decyzji koła pozostaje, w jaki sposób zbiera informacje o posiadanych pieniądzach, należnościach i zobowiązaniach czy innych składnikach jego majątku, niebędących środkami trwałymi. Nie ma również miejsca na księgowo wyodrębnienie kosztów projektów finansowanych z dotacji (co w przypadku większości dotacji jest obowiązkowe). W takiej sytuacji koło stosujące tę formę księgowości musi we własnym zakresie opracować sposób wyodrębnienia księgowego kosztów finansowanych z poszczególnych dotacji. Może to zrobić, opracowując tabelę pomocniczą – zawierającą wyodrębnione koszty finansowane z dotacji, do której będą wpisywane koszty poszczególnej dotacji, z równoczesnym wpisaniem ich do UEPIK. Ważne jest przy tym, by pomocnicza tabela zawierała numery wpisu każdego dokumentu w UEPIK. Wzory arkuszy do prowadzenia rachunkowości uproszczonej można pobrać między innymi ze strony poradnik.ngo.pl.

Nadzór nad działalnością kół gospodyń wiejskich/związku kół sprawuje Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa we współpracy z Pełnomocnikiem Rządu do spraw Małych i Średnich Przedsiębiorstw. Kierownicy Biur Powiatowych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zapewniają wsparcie przy tworzeniu i prowadzeniu kół gospodyń wiejskich/związku kół. W każdym biurze powiatowym ARiMR działają także pełnomocnicy do spraw kół gospodyń wiejskich, którzy udzielają wsparcia osobom zainteresowanym założeniem koła lub związku kół.

II. RĘKODZIELNICTWO – legalna sprzedaż wyrobów

Wiele osób posiada zdolności manualne i chęci do wykonywania różnych wyrobów rękodzielniczych. Obdarzeni kreatywnością twórcy czerpią przyjemność z oddawania się robótkom ręcznym, tworzenia różnego rodzaju wyrobów użytkowych i ozdobnych. Obserwuje się również modę na powrót do starych, ginących zawodów, takich jak na przykład kowalstwo. Często stają się one przedmiotem hobby, to z kolei może przerodzić się w źródło zarobkowania. Wyroby rękodzielnicze mogą być związane z dziedzictwem kultury materialnej wsi – wówczas mówimy o twórcach ludowych, jak i inne, bardziej związane ze współczesnym poczuciem estetyki i nowymi trendami dekoracyjnymi i zdobniczymi. Różnorodność dziedzin jest ogromna. Rękodzielnictwo niejedno ma więc imię.

Stwierdzenie to odnosi się także do form prowadzonej działalności rękodzielniczej i rozliczania się z niej z Urzędem Skarbowym, gdyż tych może być kilka. W momencie, gdy chcielibyśmy z rękodzielnictwa uczynić jedno z naszych źródeł dochodu trzeba pamiętać o obowiązkach podatkowych i odpowiednim sformalizowaniu tej działalności. Jak wobec tego można sprzedawać wyroby rękodzielnicze? Poniżej przedstawiam kilka najprostszych rozwiązań, które sprawdzą się przy działalności na niewielką skalę.

1. Za pośrednictwem KGW

Jak już wspomniano w niniejszej broszurze nowo powstające Koła Gospodyń Wiejskich podlegają obecnie obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Te koła, które już istnieją, na tzw. „starych zasadach” mogą się również wpisać do ww. rejestru. Z chwilą dokonania wpisu koło („stare” lub nowe) nabywa osobowość prawną (za wyjątkiem tych „starych”, działających na zasadzie stowarzyszeń, które już tę osobowość posiadały, a które również mogą się wpisać do rejestru, aby uzyskać możliwość dotacji z ARiMR). Wpis do rejestru, oprócz możliwości pozyskania dotacji z ARiMR, daje możliwość legalnego handlu i uzyskania dochodu z prowadzonej, zgodnie z Ustawą o KGW, sprzedaży, między innymi wyrobów sztuki ludowej, rękodzieła, rzemiosła ludowego

i artystycznego. Sprzedaż tę powinno się ewidencjonować i rozliczać zgodnie z przepisami o KGW, co również przedstawiono powyżej. Należy jednak zaznaczyć, że taka sprzedaż będzie stanowić dochód danego koła, a nie poszczególnych jego członków. Jeśli więc chcemy uzyskiwać indywidualne korzyści ze sprzedaży swoich wyrobów, powinniśmy wybrać inną formę.

2. Twórcy ludowi

Kim jest twórca ludowy? Czerpie on ze skarbcza regionalnych tradycji, tworzy oryginalne i indywidualne, niepowtarzalne dzieła inspirowane się dziedzictwem kulturowym regionu, w którym tworzy. Dzieła te są wizytówką danego obszaru. Istnieje wiele definicji twórcy. Skupimy się na definicji cytowanej za Stowarzyszeniem Twórców Ludowych, którego główna siedziba znajduje się w Lublinie. Jego członkami są eksperci z dziedziny etnografii, muzealnicy oraz najważniejsi - twórcy ludowi. Aby mieć status twórcy ludowego należy przejść weryfikację przeprowadzoną przez Stowarzyszenie. Organizacja ta otacza opieką prawną i merytoryczną twórców ludowych. Kim oni są definiuje Konwencja UNESCO ws. ochrony dziedzictwa kulturowego. Zawiera ona między innymi kwestie identyfikacji autentycznego twórcy ludowego (depozytariusza). Twórcą ludowym w rozumieniu Stowarzyszenia Twórców Ludowych (STL) jest osoba fizyczna,

Jolanta Domańska, Jaranowo

która wykonuje dzieła sztuki ludowej, umiejętności ich wykonania nabyła w drodze przekazu bezpośredniego od mistrza z regionu swego pochodzenia (obserwacji), której dzieło reprezentuje wysoki poziom mistrzostwa warsztatowego – artystycznego – i jest zgodne z tradycyjnymi kanonami charakterystycznymi dla danego regionu. Środowisko współczesnych twórców w dziedzinie kultury ludowej opowiada się za stosowaniem względem całej ich grupy terminu twórcy ludowy. Wśród nich wyróżnić można w zależności od zakresu działań:

- artystów – np. muzyk instrumentalista, śpiewak, tancerz, rzeźbiarz, malarz, pisarz ludowy, gawędziarz;
- rzemieślników – wykonują przedmioty o charakterze użytkowym; bednarz, kowal, stolarz, budowniczy instrumentów ludowych, plecionkarz, garncarz, tokarz, snycerz, meblarz, kuśnierz, łyżkarz, tkaczka, sitarz, krawiec itd.;
- rękodzielników – wykonują przedmioty o charakterze zdobniczym i obrzędowym – hafciarka, koronkarka, wycinankarz, piernikarz, twórca plastyki obrzędowej (np. pisanek, palm, szopek), twórca plastyki zdobniczej (np. kwiatów z bibuły, firanek) itp.

Konkretny twórca ludowy często łączy kilka dziedzin, np. jednocześnie gra na instrumencie, śpiewa i tańczy, tworzy plastykę obrzędową i zdobniczą, jest poetą

ludowym i kuśnierzem itd. Z tego powodu nie można mówić o typach twórców ludowych, lecz o typach działalności twórcy ludowego. Dlatego STL certyfikuje i weryfikuje konkretne wytwory, a nie całą twórczość danej osoby.

Istnieje również pojęcie twórcy profesjonalnego w dziedzinie twórczości ludowej, które odpowiada statusowi mistrza. Twórcy ludowi ubiegający się o status mistrza określani są adeptami w dziedzinie twórczości ludowej. To rozróżnienie wprowadza jasną hierarchię w środowisku osób zajmujących się twórczością ludową.

Wchodząc na stronę internetową STL znajdziemy tam bazę twórców ludowych, gdzie zamieszczono 100 sylwetek twórców ludowych (stan na luty 2021 r.). Aby przejść weryfikację najlepiej najpierw zgłosić się do najbliższego Muzeum Etnograficznego. Pracujący tam eksperci – etnograf i opiekun regionalny STL ocenią nasz dorobek, wystawią stosowną opinię i posłużą radą co do dalszej procedury weryfikacji. Następnie należy zgłosić się do STL składając odpowiedni wniosek wraz załącznikami (opinią, innymi dokumentami i wykonanymi pracami). Co jest brane pod uwagę? Między innymi dorobek kandydata, udział w konkursach, wystawach, targach, konferencjach. Oceniane są też wykonane prace pod względem zgodności z tradycją regionu. Po pozytywnym przejściu weryfikacji twórca staje się członkiem STL. Co to daje rękodzielnikowi? Między

Zdzisław Borkowski, Kamiewo

innymi szeroko rozumianą promocją, wsparcie merytoryczne swojej działalności, możliwości uczestnictwa w wielu wydarzeniach kulturalno-targowych, wystawach. Posiadanie legitymacji STL często pozwala uzyskać preferencyjne warunki dla wystawców na różnego rodzaju imprezach targowych. Twórcy mogą w ich trakcie sprzedawać produkty w ramach tzw. sprzedaży okazjonalnej, jednak tu interpretacje kontrolerów skarbowych bywają różne i jest to kwestia uznaniowa, zależna również od wielu okoliczności. Dlatego lepiej bardziej sformalizować taką działalność. Przynależność do Stowarzyszenia daje możliwość rozliczania się z Urzędem Skarbowym w formie karty podatkowej. Na podstawie art. 23 ust. 1a ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym, podatek w formie karty podatkowej mogą opłacać między innymi osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami, w tym rolnicy równocześnie prowadzący gospodarstwo rolne. Przepisy mówią, że osoby zajmujące się wytwórczością ludową i artystyczną, polegającą na wytwarzaniu wyrobów wyłącznie w sposób rękodzielniczy, przy zastosowaniu obróbki maszynowej jedynie do wstępnej obróbki surowca, mogą skorzystać z opodatkowania w formie karty podatkowej. Warunkiem jest właśnie kwalifikacja wyrobów przez Stowarzyszenie Twórców Ludowych. Działalność w tym zakresie może być wykonywana z udziałem członków rodziny, pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym i obejmować również sprzedaż wyrobów, ich wykonywanie z materiałów powierzonych oraz naprawę. W przypadku

tej formy opodatkowania wartość wpłacanego podatku dochodowego jest stała i nie odnosi się do osiągniętych przychodów. W 2021 roku stawki tego podatku na usługi w zakresie wytwórczości ludowej i artystycznej wynoszą od 35,00 zł (w miejscowościach do 5 000 mieszkańców) do 77,00 zł (w miejscowościach powyżej 20 000 mieszkańców). Trzeba przyznać, że są to niewielkie pieniądze, jednak aby rozliczać się w ten sposób trzeba przejść opisaną ścieżkę weryfikacji. Ponadto prace twórcy ludowego powinny cechować się ścisłym związkiem z dziedzictwem kulturowym regionu, co jest pewnym ograniczeniem.

Tymczasem na rynku istnieje bardzo duże zapotrzebowanie na wyroby „hand made” (ręcznie robione), niekoniecznie mające związek z folklorem, tradycjami regionalnymi. Co zatem z pozostałymi rękodzielnikami, jakie istnieją dla nich rozwiązania co do rodzaju prowadzonej działalności?

Aleksandra i Krzysztof Zawaccy, Wichrowice

3. Sprzedaż nierejestrowana (nieewidencjonowana)

Ten rodzaj zwany jest często działalnością „na próbę”. Stanowi on dobrą okazję na wyjście z szarej strefy, jeśli już próbujemy swych sił nieformalnie. Przychody z tej działalności nie powinny przekroczyć połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę. W 2020 roku wynagrodzenie minimalne wynosiło 2 600 zł brutto – czyli ww. przychód mógł wynosić do 1 300 zł brutto w danym miesiącu. W 2021 roku wynagrodzenie minimalne wzrosło do 2 800 zł brutto, co oznacza, że z działalności nierejestrowanej możemy uzyskać do 1 400 zł brutto w danym miesiącu. Można podjąć tę działalność, jeśli w okresie ostatnich 60 miesięcy nie prowadziło się żadnej działalności gospodarczej. Osoby podejmujące tę działalność są zwolnione z podatku VAT ze względu na niewielki dochód. Aby stać się płatnikiem VAT sprzedaż w roku musiałaby przekroczyć 200 tys. zł, co w tym przypadku jest niemożliwe. Należy tu jednak zaznaczyć, iż istnieją pewne produkty, od których jesteśmy zobowiązani płacić podatek VAT, niezależnie od wartości sprzedaży. Towary te zostały wymienione w załączniku nr 12 do ustawy

o VAT (Dz.U. z 2021 poz. 685). Chodzi tu między innymi o metale szlachetne i metale platerowane metalem szlachetnym (mogą to być na przykład posrebrzane zawieszki do kolczyków) oraz materiały do rzeźbienia pochodzenia roślinnego lub mineralnego i artykuły wytworzone z takich materiałów (wosk, stearyna, gumy, żywice). Pamiętajmy także, że zawsze, gdy mamy wątpliwości co do zrozumienia przepisów skarbowych, a chcemy uniknąć kary za niewiedzę, możemy się zwrócić do KIS (Krajowej Informacji Skarbowej) o indywidualną interpretację danego przypadku. Składamy wówczas pisemny wniosek do KIS i po dwóch – trzech miesiącach, po dokonaniu opłaty 40 zł otrzymamy odpowiedź. Działalności nieewidencjonowanej nie rejestrujemy w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG), ale można złożyć zgłoszenie rejestracyjne VAT-R w Urzędzie Skarbowym. Jest się wówczas zaewidencjonowanym w rejestrze VAT, który w pewnym zakresie jest ogólnodostępny i uwiarygodnia przedsiębiorcę. W przypadku działalności nieewidencjonowanej nie ma jakichkolwiek obowiązków dotyczących ZUS czy KRUS. Rozliczamy się z Urzędem Skarbowym na zasadach ogólnych poprzez złożenie zeznania rocznego – PIT 36 w terminie 15 lutego – 30 kwietnia roku następnego (wiersz 9, część D „Działalność nierejestrowana”). Od kwot należnych, a nie zapłaconych nie płaci się podatku dochodowego, ale mogą one wpłynąć na przekroczenie limitu miesięcznego. Płacimy podatek dochodowy w wysokości 17% dochodu po obniżeniu go o kwotę wolną od podatku, która w 2021 roku wynosi 8 000 zł (w ramach Polskiego Ładu ustawodawca proponuje podwyższenie do 30 000 zł kwoty wolnej od podatku;

zmiana ma wejść w życie od 2022 roku). Po przekroczeniu limitu 1 400 zł/miesiąc jest 7 dni na zarejestrowanie działalności gospodarczej w CEIDG. Prowadząc tego rodzaju działalność pamiętajmy, że na żądanie kupującego jest się zobowiązany wystawiać rachunki. Rachunek taki powinien zawierać:

- nr kolejny,
- datę wystawienia,
- dane sprzedawcy i nabywcy,
- nazwę towaru/usługi,
- kwotę do zapłaty.

Obowiązkowe jest również prowadzenie uproszczonej ewidencji sprzedaży. Kasa fiskalna – nie jest w tym przypadku obowiązkowa, bo nie zostanie przekroczony roczny limit sprzedaży 20 tys. zł – choć są niektóre rodzaje działalności, gdzie trzeba mieć kasę fiskalną bez względu na wysokość przychodów, (usługi fryzjerskie, przewóz osób, naprawa pojazdów silnikowych i motorowerów). Nie dotyczy to jednak rękodzielników. Działalność nierejestrowana ma, jak wszystko, swoje plusy i minusy. Jak wspomniano wcześniej, dobra jest na próbę oraz gdy prowadzimy sprzedaż rękodzieła na niewielką skalę. Przyjmując tę formę działalności nie odliczymy jednak żadnych kosztów. Gdy rozwinie się i będziemy chcieli więcej sprzedawać warto pomyśleć o zarejestrowaniu działalności gospodarczej.

4. Działalność gospodarcza

Może przybierać różne formy. Zakładając, iż rękodzielnictwo to forma drobnej przedsiębiorczości, skupimy się na rodzajach działalności gospodarczej najbardziej adekwatnych do tego rodzaju przedsięwzięć. Zazwyczaj będzie to więc jednoosobowa działalność gospodarcza, tzw. samozatrudnienie, w odróżnieniu od różnego rodzaju spółek (jawnych, partnerskich, cywilnych, komandytowych, z o.o. etc.). Jest to najprostsza forma prowadzenia własnej firmy, przeznaczona dla osób fizycznych. Ten rodzaj działalności gospodarczej do rejestracji nie wymaga wizyty w urzędzie i można to zrobić przez Internet korzystając ze strony CEIDG. W nazwie firmy muszą być zawarte imię i nazwisko właściciela. Jest też możliwość dodania dodatkowych informacji związanych na przykład z prowadzonym rodzajem działalności gospodarczej. Rozpoczynając samozatrudnienie nie trzeba posiadać wkładu minimalnego w zakładaną działalność gospodarczą. Prowadząc ten rodzaj działalności gospodarczej istnieją do wyboru trzy formy opodatkowania (rozliczania się). Pierwszą formą jest opodatkowanie **na zasadach ogólnych**, gdzie jest możliwość prowadzenia **księgowości uproszczonej** w przypadku, gdy przychody w roku poprzednim nie przekroczyły 2 mln euro.

Po przekroczeniu tego limitu konieczne jest prowadzenie księgowości pełnej. Podstawą rozliczenia jest podatkowa księga przychodów i rozchodów (przy opodatkowaniu według skali ogólnej lub podatkiem liniowym). W niektórych sytuacjach konieczne jest także prowadzenie dodatkowych ewidencji, takich jak na przykład:

- zakupu i sprzedaży VAT – jeśli przedsiębiorca jest zarejestrowany jako podatnik VAT,
- przebiegu pojazdów – jeśli samochód wykorzystywany jest wyłącznie w działalności gospodarczej (od 1 stycznia 2019 roku przedsiębiorcy, którzy wykorzystują prywatny samochód w działalności, który nie został wprowadzony do środków trwałych, jako wydatek przedsiębiorstwa, mogą ujmować w kosztach podatkowych 20% wydatków związanych z eksploatacją pojazdu bez prowadzenia ewidencji przebiegu pojazdów dla celów PIT),
- środków trwałych i wartości niematerialnych oraz prawnych – w przypadku zakupów przekraczających wartość 10 000 zł.
- wyposażenia – jeśli jego wartość sięga powyżej 1 500 zł (od 1 stycznia 2020 r. obowiązek ten został zniesiony).

Samozatrudniony może również rozliczać się według **ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych** (tu należy prowadzić ewidencję przychodów) lub według **karty podatkowej** (na nieco innych warunkach, niż opisane wyżej dla wyrobów rękodzieła ludowego i artystycznego atestowanych przez komisje artystyczne i etnograficzne). Jako przedsiębiorca prowadzący jednoosobową działalność

gospodarczą jest się podatnikiem PIT, jak również można być podatnikiem VAT. W przypadku prowadzenia tego rodzaju działalności gospodarczej właściciel odpowiada całym swoim majątkiem osobistym za wszystkie zobowiązania i długi powstałe w trakcie prowadzenia firmy.

Pozostaje jeszcze kwestia ubezpieczenia społecznego. Jeżeli jesteśmy rolnikiem lub domownikiem ubezpieczonym w KRUS, możemy kontynuować to ubezpieczenie prowadząc działalność gospodarczą, bez potrzeby przechodzenia na ubezpieczenie w ZUS, jednak pod pewnymi warunkami. Ciągłość ubezpieczenia rolniczego zachowa rolnik lub domownik zakładający lub kontynuujący działalność jeżeli:

- podlega ubezpieczeniu z mocy ustawy nieprzerwalnie przez okres 3 lat;
- złożył w KRUS zawiadomienie o kontynuacji ubezpieczenia w terminie do 14 dni od rozpoczęcia wykonywanej działalności – termin ten jest nieprzekraczalny;
- nie jest pracownikiem w innej firmie;
- nie posiada ustalonego prawa do emerytury, renty czy innych świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych;
- w przypadku gdy działalność jest kontynuowana nie przekroczył limitu należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej, który w 2020 r. wynosił 3 540 zł, a w 2021 r. 3 604 zł. Przedsiębiorca z tytułu prowadzonej działalności ma jednak obowiązek podwoić należną składkę na ubezpieczenie społeczne w KRUS.

Obraz Jesienna orka – Jan Durkiewicz, Wołuszewo

Wieś to naprawdę piękne miejsce na ziemi. Wieloletni jej mieszkańcy często nie doceniają drzemiącego w niej potencjału. Istnieje przeświadczenie, że mieszkając na wsi jest się gorszym od mieszkańców miast, że na wsi są mniejsze możliwości i tak dalej. Tymczasem wszystko jest względne, co udowodnił kiedyś Albert Einstein. Spójrzmy, ilu mieszcuchów osiedla się na wsi, czego więc tu szukają? Sami odpowiedzmy sobie na to pytanie. Niech ta broszura będzie pewnym drogowskazem, jak możemy rozpocząć niewielkie biznesy, małe przedsięwzięcia na wsi. W ten sposób poprawimy być może nie tylko swój byt, ale i podniesiemy poczucie własnej wartości, nawiążemy kontakty z ludźmi, poznamy nowe miejsca – jednym słowem, poszerzymy swoje horyzonty. Drodzy Czytelnicy – od czegoś trzeba zacząć!

Dokumenty źródłowe

- Ustawa z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych
- Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług
- Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich
- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów
- Ustawa z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o kołach gospodyń wiejskich
- G. Szelańska „Kuchnia z rodowodem. Potrawy i produkty tradycyjne województwa kujawsko-pomorskiego”, Toruń 2011
- J. Poszepczyński „150 lat Kółek Rolniczych na ziemiach polskich”, Warszawa, 2021
- www.gov.pl
- arimr.gov.pl
- <https://frso.pl>
- zgstl.pl
- <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/>
- www.bz-consulting.pl
- jakrozkrecibiznes.pl

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie
89-122 Minikowo, tel. 52 386 72 14
e-mail: sekretariat@kpodr.pl

www.kpodr.pl

